

Beschrijving Erfgoedrasen Vlas

Vlas (*Linum usitatissimum*) is een plant uit de vlasfamilie (*Linaceae*). Het is een gewas dat al lang verbouwd wordt. Er zijn blauwbloeiende en witbloeiende rassen. Daarnaast zijn er rassen met bruine zaden en rassen met gele zaden. De zaden van het vlas (lijnzaad) zijn ongeveer 5 mm lang. De rassen kunnen naar gebruik als volgt worden ingedeeld:

- Vezelvas: voor linnen, al meer dan zesduizend jaar geteeld
- Olievas: voor lijnzaadolie

Planten van olievas zijn korter en meer vertakt dan die van vezelvas en worden verbouwd voor de zaden waar olie uit gewonnen wordt.

Bron: Wikipedia: <https://nl.wikipedia.org>.

Rassen

Concurrent

Selectie uit Fries Witbloei vlas. 1921 en 1929.

Kweker: Prof Dr. Ir J. C. Dorst, Wageningen, voorheen consulent voor de plantenveredeling bij de Friese Maatschappij van Landbouw. V: de Z.P.C., Leeuwarden.

Witbloei vlas, dat in ons land en verschillende andere landen gewaardeerd wordt om de goede kwaliteit en de oogstzekerheid; is o.m. weinig gevoelig voor droogte. Wordt de laatste jaren vooral in de noordelijke en centrale zeekeleigebieden steeds meer vervangen door Wiera, die steviger stro heeft en minder vatbaar is voor roest.

Levert een goede stro-opbrengst met een hoog vezelgehalte en een zeer goede zaadopbrengst. Stro middelmatig lang, hoog vertakt. De stevigheid laat op vruchtbare gronden te wensen over. Rijpt vrij laat.

Nogal vatbaar voor roest, echter veelal naar verhouding minder door zwartstip aangetast. Weinig vatbaar voor dode harrel. Matige resistentie tegen brand.

Bron: Beschrijvende rassenlijst voor landbouwgewassen, 1954.

Fries Witbloei vlas

Worp van Byma beschrijft hoe gardenier Geert Geerts Bijlstra uit Foudgum tussen zijn blauwbloeiend vlas witbloeiende planten ontdekte: "Het was 1816. Op een zondag, de juiste dag kan ik niet aangeven, dat ik naar gewoonte 's middags hetzelfde bezichtigde, viel mijn aandacht op een vlasstengel, welke een witte in plaats van een blauwe bloem droeg. Nauwkeurig rondziende of ik meer dergelijke kon opsporen, vond ik in 't geheel zeven die zich op deze wijze onderscheidten."

Bijlsma bewaart deze planten, wint daarvan zaad en vermeerdert dat jaar op jaar. Zo ontstaat het Fries Witbloei vlas. Na enkele jaren heeft hij genoeg voor zijn hele vlasareaal.

Het onder natuurlijke omstandigheden ontstane landras heeft aanmerkelijke voordelen boven het eerder in Fryslan uit de Baltische landen geïmporteerde blauwbloeiende zaad. Maar het duurt geruime tijd voordat hij zijn collega's in de provincie daarvan overtuigd heeft. Als door oorlogsomstandigheden de aanvoer van het Baltische zaad onmogelijk wordt, krijgt het Fries Witbloei vlas ruime verspreiding over geheel Europa. Het is volgens sommigen geschikt als vezel- en als olievas.

Bron: Werkverband Friese rassen: <http://www.werkverband-frieserassen.nl/>.

Origin of White-Flowering Flax in the Netherlands, P. L. Kleyburg, Zeist. Samenvatting: Opkomst van de teelt van witbloeiend vlas in Nederland.

In Euphytica werd vermeld dat het Friese Witbloeienvlas gewonnen is door G. Jensma, gardenier te Ternaard. In dit artikel wordt uiteengezet dat de eer toekomt aan een zekere Geert Geerts Bijlstra, gardenier te Foudgum.

Een correspondent van de Nederlandse Huishoudelijke Maatschappij, de heer Van Peijma, geeft het verhaal weer in Bijlstra's eigen woorden.

De goede kwaliteiten van her vlas worden beschreven, alsook de oppositie, die de introductie ervan ontmoette in handelskringen.

Bron: Euphytica 6 (1957): 224-226.